

Referat

Møte om: Rådgivende utvalg for finanspolitiske analyser

Saksnr.:

Til stede:

Utvalget:

Professor Steinar Holden, Universitetet i Oslo (leder)
Ekspedisjonssjef Amund Holmsen, Finansdepartementet
Assisterende direktør Nina Larsson Midthjell, Norges Bank
Forskningsdirektør Linda Nøstbakken, Statistisk sentralbyrå
Rektor Øystein Thøgersen, NHH
Professor Ragnar Torvik, NTNU

Forfall:

Forskningsleder Thomas von Brasch, Statistisk sentralbyrå
Avdelingschef Erika Färnstrand Damsgaard, Riksgälden (Stockholm)

Sekretariatet:

Fagsjef Erling Motzfeldt Kravik (leder)
Fagdirektør Richard Aardal Gjertsen
Seniorrådgiver Kjersti Lyngtun Hansen
Seniorrådgiver Iver Berge Vikøren

Andre deltakere:

Avdelingsdirektør Ingrid Dramdal Rasmussen, Finansdepartementet
Fung. avd.dir. Kjersti Næss Torstensen, Finansdepartementet
Utredningsleder Thomas Klev, Finansdepartementet
Seniorrådgiver Eero Tölö, Finansdepartementet
Seniorrådgiver Stein Inge Hove, Finansdepartementet

Dato: 17.10.2022

Møteleder: Utvalgsleder Steinar Holden

Referent: Sekretariatet

Referat fra møte i Rådgivende utvalg for finanspolitiske analyser 24. august 2022

1. Dagsorden og åpning av møtet

Utvalgsleder Steinar Holden ønsket velkommen til møtet.

2. Nasjonalbudsjettet 2023: Konjunktursituasjonen – hvor er vi i sykkelen?

Innledning ved Alma Kajtaz (Finansdepartementet)

Alma Kajtaz orienterte om beskrivelsen av konjunktursituasjonen i Nasjonalbudsjettet 2023. Det ble redegjort for departementets syn på hvor vi er i konjunktursykkelen. Blant annet ble det vist til det stramme arbeidsmarkedet og høyt prispress, som begge peker i retning av at norsk økonomi er i en høykonjunktur. Veksten i norsk økonomi ventes å avta fremover, men det er usikkerhet om hvor raskt og hvor mye. Det ble vist til at KPI-anslaget i budsjettet ble laget tidlig i august for å rekke å innarbeide makroforutsetningene i statsbudsjettet. KPI-tallene for juli og august, som kom før budsjettfremleggelsen, og tallet for september som kom etter fremleggelsen, ble høyere enn lagt til grunn.

Forberedt kommentar ved Linda Nøstbakken

Linda Nøstbakken sammenliknet prognosene fra Finansdepartementet (FIN), Statistisk sentralbyrå (SSB) og Norges Bank (NB). Hun påpekte at KPI-anslagene til FIN synes å ligge relativt lavt, og at dersom prisveksten blir høyere, så vil det dempe aktiviteten i norsk økonomi mer enn lagt til grunn i budsjettet. BNP-anslagene til FIN og SSB er ganske like, men driverne for veksten er ulike. NB har et mer negativt bilde. Videre ble det vist til Boks 2.1 *Konjunkturforløpet og utviklingen i norsk økonomi* i Nasjonalbudsjettet 2023, hvor det blant annet kommenteres at SSB skiller seg fra FIN og NB i at de legger til grunn en noe høyere trendbane. Dette reflekterer at SSB ikke har skiftet ned sine trendanslag etter pandemien like mye som FIN og NB, noe som innebærer ulike forløp for produksjonsgapet.

Diskusjon i utvalget

Det ble diskutert hvordan man skal tolke trenden i BNP, og hvordan man skal vurdere konjunktursituasjonen. Trenden kan enten lages og tolkes mer mekanisk, og i så fall vil et tilbudssjokk endre konjunktursituasjonen uten å endre trenden. Alternativt kan sjokk til tilbudssiden også påvirke potensielt BNP. Det ble påpekt at særlig stramheten i arbeidsmarkedet bør veie tungt i vurderingen av hvor man er i konjunktursykkelen.

Departementet kommenterte at det er vesentlig for innretningen av finanspolitikken å ha et syn på hvor vi er i konjunkturforløpet. I vurderingen av dette benyttes flere indikatorer, slik det også gjøres i andre land. Departementets vurdering var at norsk

økonomi utvilsomt har vært i en høykonjunktur og det var styrende for rådene som ble gitt om innretningen av finanspolitikken. Fra utvalget ble det bl.a. påpekt at økte priser og høyere rente vil dempe økonomien og at det er stor usikkerhet om konjunkturutviklingen fremover.

3. Nasjonalbudsjettet 2023: Finanspolitikken

Innledning ved Kjersti Næss Torstensen (Finansdepartementet)

Kjersti Næss Torstensen orienterte om hovedtallene i finanspolitikken i årets budsjett. Det ble trukket frem hvilke overordnede utfordringer finanspolitikken måtte ta hensyn til, herunder at finanspolitikken må spille på lag med pengepolitikken og et stort inndekningsbehov. Det ble også redegjort for den midlertidige korreksjonen i det strukturelle oljekorrigerte budsjettunderskuddet for å gi bedre samsvar mellom hvordan de høye strømprisene slår ut på inntekts- og utgiftssiden av den strukturelle budsjettbalansen. Videre kommenterte Torstensen hvilken effekt budsjettet har på økonomien i modellene KVARTS og NORA, og trakk frem aktuelle bokser i årets nasjonalbudsjett, herunder boksen om skjønnsutøvelse i finanspolitikken (om ulike mulige rettesnorer for bruken av oljepenger).

Forberedt kommentar Øystein Thøgersen (NHH)

Øystein Thøgersen trakk frem at det var et godt skrevet dokument. Han mente at strømkorreksjonen i den strukturelle oljekorrigerte budsjettbalansen fremsto fornuftig, men pekte på den institusjonelle risikoen for hvordan det kunne oppfattes. Det ble kommentert at det var uvanlig mange tiltak på inntekts- og utgiftssiden i årets budsjett. Thøgersen trakk særlig frem grunnrentebeskatningen og arbeidsgiveravgiften, og stilte spørsmål til om det er fornuftig å bruke arbeidsgiveravgiften til konjunkturstyring. Han etterlyste også en noe nærmere vurdering av samspillet mellom finans- og pengepolitikken.

Diskusjon i utvalget

Det ble pekt på at det kan være utfordrende for utenforstående å forstå justeringene som gjøres for å komme frem til det strukturelle oljekorrigerte budsjettunderskuddet. Departementet kommenterte at det jobbes med forbedringer av trendsystemet, herunder å øke transparensen. Det ble også tatt opp i hvilken grad finanspolitikken bør legge vekt på å påvirke inflasjonen.

4. Statsbudsjettet 2023: Innføring av grunnrenteskatt mv.

Innledning ved Ingrid Rasmussen (Finansdepartementet)

Ingrid Rasmussen orienterte om forslaget til skatte- og avgiftsopplegg for 2023, med vekt på grunnrenteskatt. Regjeringen foreslår omfattende skatte- og avgiftsendringer, som består av både forslag om varige endringer og forslag om mer midlertidige eller

situasjonsbetingede endringer. Hun redegjorde blant annet nærmere for forslagene om økt grunnrenteskatt på vannkraft, innføring av et høyprisbidrag på vannkraft og vindkraft, samt innføring av grunnrenteskatt på havbruk og landbasert vindkraft. Fordelingen av inntekter mellom staten og kommunesektoren, herunder effekter for vertskommuner, ble kommentert. Rasmussen redegjorde videre for forslaget til innstramming i de midlertidige petroleumsskattereglene, og hun viste også til forslaget om ettårig reduksjon i rammetilskuddet til kommuner og fylkeskommuner som ventes å ha ekstra høye inntekter fra konsesjonskraft.

Forberedt kommentar ved Ragnar Torvik

Torvik tok gjennom et enkelt eksempel på grunnrenteskatt og implikasjonene av dette opp sentrale egenskaper ved nøytrale grunnrenteskatter. Han understreket også behovet for å kommunisere hensiktsmessig om fordelene ved slike skatter. I den forbindelse ble det stilt spørsmål om en i kommunikasjonen om grunnrenteforslagene i 2023-budsjettet har funnet den rette balansen mellom det å vektlegge behovet for et stramt budsjett og inndekning for utgiftsøkninger og det å fremheve fordeler ved selve grunnrenteskattene.

Diskusjon i utvalget

Det var enighet i utvalget om at grunnrenteskatt er en egnet skatteform. Behovet for god kommunikasjon om fordeler ved nøytrale grunnrenteskatter ble understreket, også i lys av at den offentlige debatten ved forslag om innføring av slike skatter vil kunne være preget av påvirkningsaktiviteter og press fra berørte næringsinteresser. Samtidig ble det vist til at regjeringens samlede skatte- og avgiftsopplegg også inneholder andre elementer enn nøytrale grunnrenteskatter. Det ble tatt opp om forslaget om innføring av et høyprisbidrag vil kunne ha uheldige effekter på investeringsaktiviteter og på beslutninger om å spare på vann, fordi potensiell lønnsomhet ved å kunne produsere kraft i en periode med høy pris blir redusert.

Det ble videre nevnt at innretningen av en grunnrenteskatt på havbruk må ses i sammenheng med at vekst i havbruksnæringen skjer gjennom bruk av auksjoner. Det ble i den forbindelse påpekt at et bunnfradrag vil kunne ha uheldige og vridende effekter, der mindre aktører som ikke er i grunnrenteskatteposisjon, kan by mer, slik at veksten for større aktører vil kunne bli begrenset. Det ble også stilt spørsmål om mulighetene for omgåelser gjennom tilpasninger, og at bunnfradraget favoriserte små aktører, noe som er uheldig ettersom større aktører – til tross for risikoen for markedsrett – i større grad kan internalisere eksterne effekter av f.eks. spredning av lakselus osv.

Resten av møtet omhandlet utvalgets uttalelser og referatføres ikke. Kun utvalgsmedlemmene (utenom Holmsen) og sekretariatet deltok.